

הלכות ברכות פרק ד

פרק ד

קביעת סעודה

מקום הברכה

א.

כל המברך ברכת מזון, או ברכה אחת שמעין שלש, צריך לברך אותה במקום שאכל.

אכל כשהוא מהלך - יושב במקום שפסק ויברך.

אכל כשהוא עומד - יושב במקומו ויברך.

לא בירך במקומו

שכח ברכת המזון, ונזכר קודם שיתאכל המזון - מברך במקום שנזכר.

ואם היה מזיד - חוזר למקומו ומברך.

ואם בירך במקום שנזכר - יצא ידי חובתו.

וכן, אם בירך כשהוא עומד או כשהוא מהלך - יצא ידי חובתו.

ולכתחילה לא יברך ברכת מזון ולא ברכה שמעין השלש אלא כשהוא יושב, ובמקום שאכל:

ב.

מי שנסתפק לו אם בירך המוציא או לא בירך - אינו חוזר ומברך, מפני שאינה מן התורה.

שכח לברך המוציא,

אם נזכר עד שלא גמר סעודתו - חוזר ומברך,

ואם לאחר שגמר - אינו מברך:

הפסקת הסעודה

ג.

היה אוכל בבית זה, ופסק סעודתו והלך לבית אחר,

או שהיה אוכל וקרא לו חבריו לדבר עמו, ויצא לו לפתח ביתו וחזר,

הואיל ושינה מקומו, צריך לברך למפרע על מה שאכל, וחוזר ומברך

כתחילה המוציא, ואחר כך גומר סעודתו:

ד.

חברים שהיו יושבין לאכול, ויצאו לקראת חתן או לקראת כלה,

אם הניחו שם זקן או חולה - חוזרין למקומן וגומרין סעודתן, ואינן

צריכין לברך שניה.

ואם לא הניחו שם אדם - כשהן יוצאין צריכין ברכה למפרע, וכשהן

חוזרין צריכין ברכה לכתחילה:

ה.

וכן אם היו מסובין לשתייה או לאכילת פירות.

שכל המשנה מקומו, הרי פסק אכילתו, ולפיכך מברך למפרע על שאכל, וחוזר ומברך שניה לכתחילה על מה שהוא צריך לאכול.

והמשנה מקומו מפינה לפינה בבית אחד - אינו צריך לחזור ולברך. אכל במזרחת של תאנה, ובא לאכול במערבה - צריך לחזור ולברך:

י.

בירך על הפת - פטר כל הפרפריות שאוכלין בהן הפת ממני תבשיל ופירות וכיוצא בהן.

אבל אם בירך על הפרפרת - לא פטר את הפת.

בירך על מעשה קדירה - פטר את התבשיל.

ואם בירך על התבשיל - פטר מעשה קדירה:

הפסקת סעודה

ז.

גמר בליבו מלאכול או מלשתות, ואחר כך נמלך לאכול ולשתות, אף על פי שלא שינה מקומו - חוזר ומברך.

ואם לא גמר בליבו, אלא דעתו לחזור ולשתות או לאכול, אפילו פסק כל היום כולו - אינו צריך לברך שניה:

ח.

היו שותין, ואמרו, בואו ונברך ברכת המזון, או בואו ונקדש קידוש היום, נאסר להם לשתות עד שיברכו או יקדשו.

ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיברכו או יקדשו, אף על פי שאינן רשאים - צריכין לחזור ולברך בורא פרי הגפן תחילה, ואחר כך ישתו.

אבל אם אמרו, "בואו ונבדיל" - אין צריכין לחזור ולברך:

היו מסובין לשתות יין, ובא להן מין יין אחר, כגון שהיו שותין אדום והביאו שחור, או ישן והביאו חדש - אינן צריכין לברך ברכת היין פעם שניה, אבל ממברכין ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם הטוב והמטיב:

אין ממברכין על אוכל מכל האכלים ולא על משקה מכל המשקין עד שיבוא לפניו,

ואם בירך ואחר כך הביאו לפניו - צריך לחזור ולברך.

נטל אוכל ובירך עליו, ונפל מידו ונשרף או שטפו נהר, נוטל אחר וחוזר ומברך עליו, אף על פי שהוא מאותו המין.

וצריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם על ברכה ראשונה, כדי שלא להוציא שם שמים לבטלה.

עומד אדם על אמת המים ומברך ושותה, אף על פי שהמים שהיו לפניו בשעת הברכה אינן המים ששתה, מפני שלכך נתכוון מתחילה:

דברים הבאים מחמת הסעודה

דברים הבאים בתוך הסעודה והם מחמת הסעודה - אינן צריכין ברכה לא לפנייהם ולא לאחריהם, אלא ברכת המוציא שבתחילה וברכת המזון שבסוף פוטרין הכל, שהכל טפילה לסעודה.

ודברים שאינן מחמת הסעודה שבאו בתוך הסעודה - טעונין ברכה לפנייהם, ואין טעונין ברכה לאחריהם.

ודברים הבאים לאחר הסעודה, בין מחמת הסעודה בין שלא מחמת הסעודה - טעונין ברכה לפנייהם ולאחריהם:

בשבתות וימים טובים, ובסעודת הקזת הדם, ובעת שיצא מן המרחץ, וכיוצא בהן, שאדם קובע סעודתו על היין - אם בירך על היין שלפני המזון, פטר את היין ששותה לאחר המזון קודם שיברך ברכת המזון.
 אבל בשאר הימים - צריך לחזור ולברך בתחילה על היין שלאחר המזון.
 בא להם יין בתוך המזון - כל אחד ואחד מברך לעצמו, שאין בית הבליעה פנוי שיענו הכל אחר אחד.
 ואינו פוטר את היין שלאחר המזון:

רק ה: זימון